Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

LE DIRECTEUR GERANT:
DEPOT LEGAL
ANNAM - HUẾ

NĂM THỨ SÁU SỐ 583 MỖI SỐ NĂM XU 壬申年十月十五日 NGÀY THỨ BẢY 12 NOVEMBRE 1932

GIÁ BÁN

	ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm	5$00	8$50
Sáu tháng	2.80	4.50
Ba tháng	1.50	2.50

Mua báo phải trả tiền trước. Thơ và mandat gởi cho M. TRẦN-ĐÌNH PHIÊN. — Ai cũng quảng-cáo, việc riêng, xin thương-nghị trước.

TIẾNG-DÂN

敲 La Voix du Peuple 民

Chủ-nhiệm kiêm Chủ bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BÁO-QUÁN
số 173, đường Đông-ba, Huế
Hộp Thơ: số 61
Giây thép nói: số 22
Giây thép: TIENGDAN — Huế

Kim tiền là người đầy tớ tốt, mà ông chủ xấu.

DEPOT LEGAL INDOCHINE
Nº A. 915

NGƯỜI ĐỜI VỚI TIỀN

Từ loài người biết dùng đồng tiền làm cái lợi khi để cân nhắc vật giá, trao đổi đồ dùng trong cuộc giao tế sinh hoạt hằng ngày, mà đồng tiền thành ra một vật rất qui báu rất cần thiết cho người đời; nói đến sự sống thì không sao rời nó ra được.

Vật gì đã qui báu và cần thiết thì được người ta yêu chuộng, xưa nay đông tây cũng thế; cái tâm lý « yêu tiền » (愛錢) của người đời như cái bệnh nghiện di truyền, huống là ở vào thời đại « kim tiền vạn năng » này, không lấy gì làm lạ. Nay ta thử xét xưa nay người đối với kim tiền thì thấy quan niệm rất phức tạp mà thế lực đồng tiền cũng có hồi hay hồi dở, lược dẫn một ít dưới này cung cho độc giả suy nghiệm:

a) Bài «*Tiền thần tụng*» (錢神論) của Lỗ-Bao đời Tấn. — Bài này tôn tiền làm thần, mà ca tụng oai đức rất lớn: vào nhà vàng, vô cửa tía, trở nguy làm an, cứu chết làm sống, cho đến người đời thân yêu như anh ruột (親兄), ngoài ra không biết gì nữa. Đấy là nói thế lực đồng tiền to mạnh là giường nào!

b) Bài «*Tiền bản thảo*» (錢本草) của ông Trương-Thuyết đời Đường. — Bài này nhận tiền làm vị thuốc, nói tánh nó có độc, trị được bệnh đói, lợi nước nhà. Dùng phải quân bình, không thì sinh chứng nóng lạnh và hoắt loạn, nên dùng tiền phải có 7 thuật: đạo đức, nhân nghĩa, lễ, trí, và tín. Đấy là nói tiền như vị thuốc, hay dở tại người dùng.

c) Lý-Dáng đời Đường nói: «Tiền dùng hết thì nó trở lại, còn cơ hội vuột qua thì không kéo lại được» (錢用盡更來賺—失不可追). Ấy là so tiền với cơ hội mà nhận cơ hội qui hơn tiền.

d) Tào-Bân nói: «Hà tất quan to, người đời cốt nhiều tiền là hơn» (人生何必拜官不要金滿籯). Ấy là nói tiền qui hơn quan.

đ) Tống Thái-Tôn nói: « Anh học trò cùng khốn kia, lộ con mắt nhỏ mười vạn đồng tiền là đủ dẫn dẹp cái nhà nó » (窮措大眼孔小十萬貫便教渠去了). Câu này nói bọn đỗ cùng bị thế lực tiền đè nén, rõ là cái giọng để vương thị tiền mà khinh người.

e) Ông Nhạc-vô-Mục là danh tướng đời Tống nói: «Văn thần không ham tiền, võ thần không sợ chết, thì thiên hạ thái bình» (文臣不愛錢武臣不惜死則天下太平). Câu nầy lấy tiền của bọn quan văn mà sánh với sinh mạng của võ tướng, tỏ ra bọn quan văn lấy tiền làm tánh mạng, mà sự ham tiền đó, đến nỗi làm cho thiên hạ không thái bình, cái hại ham tiền tổ tác tả giường nầy!

Trên là nói về quan niệm người đời đối với tiền có vẻ phức tạp. Còn nói đến thế lực tiền thì thấy lợi hại cũng tùy lúc mà khác nhau:

1) Đặng-Thông là tôi yêu của Văn-Đế đời Hán, có người tướng sĩ xem tướng anh ta nói sau sẽ chết đói. Vua nói: « Ta có thể làm cho Thông giàu ». Vua bèn cho núi đồng để đúc tiền, tiền họ Đặng thông hành khắp trong thiên hạ. Nhiều tiền đến thế là tột bậc. Vậy mà sau vua Văn-Đế chết, vua Cảnh-Đế lên làm [illegible] Đặng-Thông giam đến chết đói, đó là tiền nhiều không ích gì cho người.

2) Thôi-Liệt đời Đông-Hán xuất năm vạn tiền mua chức Tư-Đồ, bèn người con rằng:

— Mầy nghe ngoại nghị thế nào?

Người con trả lời:

— Người ta hiềm rằng có hơi đồng (không được thơm).

— Đây là dùng tiền mua quan, mà chức quan ấy không ai xem ra gì.

3) Trương-diên-Thưởng đời Đường xử cái ngục lớn, đương nghiêm bắt tra hỏi, thấy trên bản giấy có cái thiếp « 3 vạn tiền, xin đừng hỏi cái án ấy... » Trương giận, quăng giấy ấy đi ngay. Đến sáng ngày lại thấy cái thiếp: «10 vạn tiền và xin đừng hỏi cái án ấy....» Bọn con em trong nhà hỏi ý kiến Trương thế nào?

Trương nói:

—Tiền đến 10 vạn thì có sức thông thần linh, không có việc gì là không day trở được. Đấy là cái chứng tiền ít không có hiệu lực, mà tiền nhiều thì hiệu lực lớn.

Trên là nói chuyện người đời đối với tiền, mà toàn chuyện cổ bên phương Đông, nói tóm lại tiền là một thứ cần dùng trên đường sống của người đời không rời ra được. Song biết dùng nó để làm việc lợi ích thì nó nâng cao nhân cách người; còn không biết dùng thì nó lại là một con qui làm hư cả phẩm giá mà đi hại đến nhân quần xã hội. Vậy xin mượn một câu danh ngôn Tây mà kết luận:

« Kim tiền là người đầy-tớ tốt, mà là ông chủ xấu »

(L'argent est un bon serviteur, mais un mauvais maître).

Khí-ưu-Sinh

(1) Câu nầy thấy trong bản « Hồi hoạt » của chung tinh đã xiển.

CHUYỆN ĐỜI

Người mù khinh người

Tiếng dân số 527 ra ngày 5-10-32 về mục này Vui chuyện có thuật chuyện khen mù của người thầy bói với ông giàu kia, nhân thế mà nhớ đến năm trên, cũng mục này có thuật chuyện một chàng nọ say mê một con đĩ một mất [illegible], say mê một các [illegible] đời cho đến nỗi chàng ta trông ai cũng thừa ra một con mắt cả. (Chuyện thứ hai nầy. Lâm tây Trọng có dẫn lời nhà binh [illegible] Trang tử về bài « Ngột giả 兀者 (người một chưn). Hai chuyện trên tuy có thú nhưng đó là chuyện ngụ ngôn. Đây như chuyện « người mù khinh người » mà Vui chuyện sắp kể dưới này lại là chuyện thiệt.

Sách Tả Truyện có chép (Đời xuân thu): Sư tuệ (師曠) người mù nước Trịnh tinh nghề âm nhạc) sang giữa Triều nước Tống, tên mồng (người dẫn kẻ mù) nói với Sư rằng đây là nơi triều.

— Sư nói: Không có người mà.

— Nơi triều sao lại không người?

— Tất là không người, nếu có người sao lại lấy ông tường nước ngàn dặm xe mà đổi một người mù say đàm âm nhạc (1)?

(師曠適宋朝, 其相曰, 前有車馬之飾人焉, 相曰前有車馬之飾人, 謂曰必無人焉若雖有人豈其以千乘之相, 易匹夫之瞽. 必無人焉故也.

Trong bản Sử hoài 史懷, ông Chung Bá Kính bàn chuyện trên nầy nói rằng: Sư Tuệ mượn lời Hoạt kê mà tỏ ý bất bình. Ba chữ « không có người » có ý ngạo nhẻ khinh người, ấy là người không mắt mà trong con mắt không có ai, 無目人目中無人.

Người mù cũng làm chuyện thú! 1) Đời Xuân-thu, có thói hay tặng nhạc công làm như vật ngoạn hảo hối lộ, như nước Tề cho nước Lỗ bọn nữ nhạc.) Vui chuyện

Hội đồng quản hạt Nam kỳ đã bác sổ dự toán năm 1933

Bửa 27-10-32 Hội đồng quản hạt Nam-kỳ nhóm để bỏ thăm sổ dự toán năm 1933. Kết quả: 16 là thăm nghịch, còn 5 là thuận. Thế là Hội đồng quản hạt bác sổ dự toán.

▼

GIẢI PHẠM NHÂN VÀO KỲ ANH

Vừa rồi có một toán lính khố xanh giải một lớp phạm nhân ở đất Lào Hà-tịnh vào huyện Kỳ-Anh (Hà tịnh). Trong lớp tù nầy có Lê-phú Thành, con cụ Giải Huấn bị án 13 năm tù quê ở làng Lạc thiện phủ Đức thọ và Đinh nho Đang người làng Gôi Ny, huyện Hương sơn. Nghe dẫn lớp phạm nầy sẽ được ở luôn tại Kỳ Anh chớ không phải đi đâu như mấy lần trước. T. S.

VẠN-VẠN

Lụt

Nước đâu như thác đổ tuông tuông.
Trên gốc xô bờ thẳng tới luôn.
Gió vật theo hồi trời giáng trống,
Sấm vang từng trận đất rung chuông.
Đồng bằng hóa biển muôn từng sóng,
Nhà cửa không phên bốn mặt suông
Ách nước tai trời là thế thế,
Thà hồ tôm tép diễn vai tuồng!

Thi-Hường

Thuật hoài

Hai mươi thu đã đứng ngang đầu,
Mình trót sinh vào hội Á Âu
Dằng buộc chân cho thân bấy thuở,
Vẫy vùng thẹn với khách năm châu.
Giang sơn nét mặt còn trơ đó,
Sao thì gan trai ăn bỏng đặng?
Tìm khắp ba kỳ không thấy bạn.
Ngựa xe rầm rột lại qua mau!

Qua đèo Eo gió

Lên Đèo Eo gió đứng xa trông,
Hỏi thăm đường quẹo đã phải chồng.
Mấy bữa hơi sương dìng đỉnh núi,
Gió đưa khi mát mực mái bông.
Gọi hồn nước cũ chim riu rít,
Vẽ cảnh trời thu đã phấp phỏng.(1)
Đi mệt trèo cao đừng gợi nghĩ,
Một luồng gió thổi khoẻ như không.

Văn-Ân

(1) (Đỉ như cây lau)

Vì chức Tổng-thống mà phải nghèo!

(Chuyện Hoover nước Mỹ

Chức Tổng thống ở nước Cộng-hòa, cũng như vị đế-vương ở nước Quân-chủ, chỉ khác nhau là Tổng thống có kỳ hạn ta mấy năm mà Quân-chủ là trọn cả đời ở trên cái ngai vàng luôn. Lẽ phải ở chức ấy thì tài sản càng giàu thêm mới phải. Vậy mà ông Hoover, vì làm Tổng thống mà phải nghèo mới là lạ!

Ông ta lúc 30 tuổi kinh dinh khoáng nghiệp, tài sản có 50 vạn vàng Mỹ, kể do lần lần phát đạt. Trong năm 1915 đến 1919, ông ta gieo mình vào chánh giới, đem quyền lợi sở hữu bán cho người khác tính có trên dưới 40.000 vàng Mỹ.

Từ đó mỗi ngày mỗi sụt vì ông ta quyên trợ các khoản từ thiện rất nhiều, và hiện nay số lương Tổng thống bị giam bớt mỗi năm hết 13%, nên đem thống kê tài sản ông so với ngày trước thì thấy giảm mất đến 8 thành!

Ở xứ văn minh làm Tổng thống mà đến nghèo, trái lại ở xứ ta nhiều người nhờ làm chánh trị mà phát tài trở nên giàu!

Cách làm chánh trị ở nước văn minh khác ta xa nhỉ! S.

Tin thêm về trận bão ở tỉnh Quảng-trị

Bản báo có đăng tin trước nói trận bão ở Quảng trị làm hư hết một khúc đường 33 km. Nay có tin thêm rằng chiều bữa 2 Novembre và suốt cả đêm bão giữ lắm, nhiệt là ở Đông-hà số thiệt hại về nhà cửa, hoa lợi khá nhiều nhưng chưa biết đích xác được; người chết cũng khá, bão mạnh đến đổi wagons xe hỏa để trên đường rầy phải ngã.

DUCROUX TỨC LEFRANC

Người đại-biểu của Đệ-tam quốc-tế ở Viễn-đông đang giam tại Saigon

Chắc ai cũng còn nhớ một người Pháp tên là Ducroux tức Lefranc người đại biểu cho Đệ tam quốc tế ở Viễn-đông bị chánh phủ Anh bắt ngày 1er Juin năm ngoái ở Tịnh-chân (Singapour) và kết án 12 tháng tù. Vừa rồi hôm 3-11-32 Ducroux bị đưa tới giam ở khám lớn Saigon.

ĐỘC-GIẢ LUẬN-ĐÀN

HẠNH PHÚC CỦA NGƯỜI ĐỜI LẤY ĐÂU LÀM CHUẨN ĐÍCH?

Hỏi « tấn bộ » tấn tới chỗ nào? Tất nhiên ai cũng trả lời một cách dễ dàng: Tới cái nơi mà gọi là hạnh phúc của nhân sinh.

Hỏi hạnh phúc của nhân sinh ở đâu, và lấy gì làm chuẩn đích? thì câu ấy xem ra khó trả lời, mà khó trả lời thật, vì cái hạnh phúc kia nó [illegible] có bờ bến, không có thể lượng chứng mực, biết bằng vào cái gì làm chuẩn đích mà chỉ rõ cái giới thuyến của nó bấy giờ!

Đã là loài người ai cũng ước mong được hưởng hạnh phúc; lịch sử đông tây xưa nay, biết bao nhiêu là công việc mà mục đích duy nhứt cũng là cốt làm thế nào mà tạo cho loài người cái nền hạnh phúc. Nói tấn bộ tại có tấn bộ, chớ chẳng ai chối là không; song càng đi tới bao nhiêu thì càng thấy cái hạnh phúc kia nó cách xa bấy nhiêu, có lẽ cái quả địa cầu còn con con của chúng ta xúm xít đây không phải là nơi có cái lượng dung lịch đủ chứa cả món qui báu là cái hạnh phúc nhân sanh mà chúng ta đương ao ước đấy sao?

Thế-giới hoàng-kim ư? Vũ đài cực-lạc ư? nó cứ nằm lì trong cõi mộng dã danh; đến như cái tự do văn minh, và nhân đạo mà ngày nay người ta thường tán dương ca tụng đó, cũng chẳng qua một số ít người thôi!

Nói xu xác được an lạc là hạnh phúc ư? thì lầu cao cửa kín mặc đẹp, ăn ngon, chỉ được một phần, còn biết bao người giải nắng dầm mưa quanh năm tuôn hết mồ hôi mà tấm thân vẫn đói rách!

Nói tinh thần được phát triển là hạnh phúc ư? do trời lường đất, biết rộng thấy xa, đem cõi tư tưởng mình qua lại nơi các tinh cầu và những cảnh mầu nhiệm, khoái thích vẫn khoái thích thiệt, nhưng chỉ một ít ai hưởng được sự học vấn hoàn thiện mới lên được bậc ấy, ngoài ra biết bao kẻ trọn đời không cầm đến quyển sách!

Cái biển hạnh phúc không bờ kia, chỉ cử vài điều, đủ thấy cái mối so le, nghĩa là mới nói qua cái hạnh phúc một phần mà kẻ được hưởng thì ít, kẻ không được hưởng thì nhiều. Vậy nói hạnh phúc chung, chúng ta cần phải dã thiết một cái cảnh cho trẻ lớp được giới thuyến đừng nói cao quá mà chỉ nói thấp thấp cho người đời thông thường cũng chung gắng mà làm cho tới nơi. Cái giới thuyến hạnh phúc ấy thế nào?

Hạnh phúc của người đời là làm thế nào cho sự ăn, ở, mặc cho hợp với cách vệ-sinh (không xa không kiệm) mà về bên tư-tưởng được tự do phát triển cái năng lực của trời đất đã phú cho mình.

Cái chuẩn đích « hạnh phúc » bình thường nầy thì hiện ngay nay có người thừa, có người thiếu (người thiếu còn phần nhiều), song theo cái thuyết nhân đạo bình đẳng bác ái mà lâu nay chúng ta thường nghe thì sớt kẻ giàu giúp cho người nghèo, buộc người khôn dìu dắt kẻ dại, bắt dẫn theo con, đường ấy mà đi, sẽ có ngày dung hòa mà bước lên được thăng?

Trái lại, cứ ngồi ngóng cái hạnh phúc tuyệt mù kia, chưa biết ngày nào thực hiện mà có thực hiện chỉ riêng cho một phần số ít mà mối xung đột không khi nào yên.

Ai dè mắt đến cõi đời thử nghĩ xem.

N. N. Người đọc báo

GIÚP NHAU CÙNG!

Một miếng khi đói bằng một gói khi no, ai là người tử-tâm lẽ nào làm ngơ với đám người bị nạn bão lụt ở tỉnh Bình-định, Phan-thiết, Đồng-hà hay sao? Giúp nhau cùng!

Tin thêm về việc Georges bị bắt

Hiện nay Georges cũng vẫn bị giam tại đề lao Vinh. Chưng cớ đánh rành mà Georges vẫn chưa chịu thú nhận. Trước khi xảy ra vụ ăn thẻn, Georges cũng đã bị tòa án Vinh đòi về việc những lạm trong khi được làm một thầm ở Hà-tịnh. Tuổi là Georges cần hai việc: Ăn mạng ở Nghệ-an, và hối lộ ở Hà-tịnh.

* * *

Tờ thì gần tên Viễn bị giới thu nhiều chỗ, đến nay vẫn chưa tìm thấy; T. D. số 530 đang đã đem về Vinh khám nghiệm lại rồi.

H. P.

VIỆC THẾ GIỚI

THỦ TƯỚNG PHÁP SANG TÂY BAN NHA

Madrid, 31 Oct. (R. 6) — Thủ tướng Herriot đã đến Madrid (kinh đô Tây-ban-nha) sớm hôm thứ hai. Có mấy ông Malvy (Hội trưởng hội đồng tài chính Hạ nghị viện), d'Alphand và de Marisol Hay (chánh và phó văn phòng bộ ngoại giao đi theo).

Chính phủ Tây-ban-nha tiếp rước nghi rất long trọng, nhưng nhân dân Tây ban nha lại cấm cuộc thăm viếng của nghị nhơn không lời lợi gì cả, sở cảnh sát đã phòng rất nghiêm; có bắt nhiều đảng viên [illegible] và vì chính phủ vì những đảng viên ấy có rải truyền đơn « đả đảo Herriot » và dự định một cuộc biểu tình phản đối. Nguyên nhân mối sự cấm cản nhân dân Madrid đối với Thủ tướng Herriot đó, không có gì khác hơn là vì một cái hiệp ước nói hai nước Pháp-Tây sẽ ký hiệp ước về binh bị. Tuy hai chính phủ đã cải chính nhiều lần, nhưng dân ấy vẫn không mất niềm lực. Trong chánh giới và báo giới, người ta vẫn bàn luận về hiệp ước ấy, cho là một phương pháp bảo hộ chế độ quân hữu.

Madrid, 1er Nov. (Arip) — Trong một bữa tiệc tối nhà Tổng thống Zamora, Thủ tướng Herriot có bàn chuyện với các ông trưởng Tây-ban-nha.

Sau đó, Thủ tướng Herriot có đến viếng ông Besteiro (nghị trưởng tòa nghị viện) và ông Azana (Thủ tướng chính phủ trưởng quốc trước).

Ông Besteiro tuyên bố rằng chỉ nói chuyện với Thủ tướng Herriot về vấn đề chính trị chung.

Thủ tướng Herriot, muốn làm mà cho người ta biết rằng ông đến Tây-ban-nha chẳng có mục đích gì bí mật.

Lúc trưa, chính binh có đóp một cuộc biểu tình rất đông đảo ở chính giữa thành phố Madrid.

Sau khi đi thăm nhà bác cổ Prado, thủ tướng Herriot và Thủ tướng Zamora tiếp các nhà báo. Thủ tướng Herriot tuyên bố [illegible]

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

HUẾ

Chương trình cuộc âm nhạc

Cuộc âm nhạc tại hoa viên trước dinh Khâm-sứ từ 6 giờ đến 7 giờ tối chúa nhựt 13 Novembre 1932 sẽ gồm có những bài sau nầy:

1·) El Matador — Marche espagnole — F. Andrieu,
2·) La Poupée de Nuremberg — Ouverture — Adam,
3·) Serenade de Gallioli — Genre — G. Goublier,
4·) Macbeth — Grande fantaisie sur l'opéra de G. Verdi
5·) Coppélia — Prélude et Mazurka — Léo Delibes

T. B.- Nếu chúa nhựt trời mưa, cuộc âm nhạc nầy sẽ hoãn lại thứ năm.

Câu chuyện « thừa thãi để nhiều »

Số báo 533 ra ngày 26-10-32, có đăng chuyện bác C. (Hộ-thành) đuổi người nầy người nọ v. v. Nay được thư Lê văn Chước gởi tại đại khái hỏi: nhân lúc canh phòng nghiêm nhặt, phần canh phải kiểm soát những người biệt hạt; có nhiều người không giấy căn cước không người bảo nhận nên phải tuân phép mà đuổi, chớ không sách nhiễu ai, có lẽ vì thế mà sinh sự mất lòng.

Không khi nào có khói mà không có lửa. Bản báo chỉ đứng giữa mà đăng lại lời biện bạch của bác nầy, và trông mong rằng người thừa hành không làm đều gì ra ngoài phận sự.

T. D.

THANH-HÓA

Phong hóa! Phong hóa!

Nguyễn-thị-Cống người làng Mậu yên, phủ Hà-trung góa chồng tự thuở 42 tuổi, dã toan gác cả sự đời, vui cùng bốn con dưới tấp nập tránh trong màn trinh phụ. Thấm thoát vừa được 4 năm, không ngờ phải chú họ là Nguyễn-hửa-Gia lòng tang dạ thú, trước còn mượn tình chú cháu qua lại, sau lại thương cháu thế nào mà cháu nay đã to bụng. Hiện đã lôi cả chú cùng cháu tới công môn. Ghê cho phong hóa!

Y. S.

NGHỆ-AN

Dọn đường làm hại đến ruộng lúa

Chúng tôi là dân làng Thiện-kỳ tổng Hoàng-mai, huyện Quỳnh-lưu có lời tỏ cùng quan trên:

Nguyên chúng tôi là dân làng cày cả, đã ba bốn năm nay phải chịu nhiều nỗi cực khổ, trời hạn mất mùa, nhà nước đã có lòng thương, quyên tiền phát cứu... Sang năm nay, nhờ trời mưa gió cày được, đồng đã có thấy bông lúa, dân thiệt là vui mừng. Nhưng nào đã được ấm dầu, đang còn phải đi vay đi mượn!

Mới mấy hôm nay, chúng tôi thấy phu lục lộ đọn đàng, phát bờ ruộng hai bên đường thiên lý (route coloniale) mà lấp xuống ruộng để hư cả lúa, có chỗ hư mất 1 thước, có chỗ đến 2 thước, trông thấy quá đau lòng. Chúng tôi xin họ đem xe chở đi, thì mấy người cai nói là lệnh quan trên bảo thế! Chúng tôi nghĩ quan trên sửa dọn đường, chớ có lẽ nào bảo đẹp cày xuống ruộng phá lúa người ta dân!

Cháu là người thừa hành làm bổng mà nói thế.

Một bông lúa là một giọt mồ hôi nước mắt của dân, mà bao nhiêu ruộng dọc theo đường thiên lý đều bị hại như thế, nghĩ có thảm không!

Dân làng Thiện-kỳ

Bổ chính

Báo Tiếng-Dân số 518 ra ngày 3-9-32 ông H. P. có nói đăng cái tin một kỳ hội đồng hàng tỉnh tại tòa Sứ Vinh, các quan tòa tỉnh cùng các viên bản tỉnh đã quyết nghị tạm bải các trường tổng trở xuống và cho các nơi tự do mở trường tư v. v..

Tin ấy là sai, là vì sang năm 1933 thì các tin Dự-bị sẽ giao lại cho các làng cấp lương bổng cho các thầy giáo mà thôi, về việc nầy đã thấy nhiều ông giáo than van ở trên mặt báo. Biết rõ

TOURANE

Phạt nặng quá!

Trong lúc nầy ở Tourane, hễ có xảy ra sự gì thì sở Cò phạt nặng hơn trước nhiều, nhân dân đều than van:

Đi xe đạp không đèn, đi trên bờ đường, trước kia phạt nặng lắm thì 1$80, bây giờ từ ba đồng (3$00) trở lên. Có hai người đánh lộn, phạt mỗi người 5$00. Xe hơi chở hành khách đường Tourane — Nhatrang, nếu phạm đều gì trái luật, bị phạt đến mấy chục đồng!

Tuần trước đây có hai người kéo xe chạy lại một lần, bị phạt mỗi người ba đồng (3$00)!

Còn ở chợ thôi thì phạt không kể xiết.

Đã có nhiều người kêu với quan Sứ, nhưng chưa thấy hiệu quả gì.

Tưởng quan trên cũng nên biết qua cái cảnh cực khổ của bạn bán mồ hôi mua hột cơm mà phạt cho phải. Dân đen

QUẢNG-NAM

Dân gian nên biết

Báo Tiếng-dân số 515 ra ngày 24 Août có đăng câu chuyện: « Không phải sự ép », nói dân ở phủ Thăng bình than phiền về việc quyên tiền cho hội Như tây du học. Việc ấy đã thấu tai quan tỉnh.

Mới rồi đã có trát tỉnh thông sức rằng việc quyên tiền nầy là tùy ý dân chớ không ai được ép cả.

Theo lời tỉnh sức cho dân phủ Thăng-bình, thì các phủ huyện khác tất cũng thế. Hiện trạng

Bán dân tư lợi mà còn bịa chuyện

Lắm nay những cái dụ hỏi lộ hay là bán xâu lọm thuế, dân gian thường kêu van luôn; song có phát lộ ra thì họ kiếm cách che đậy chối cãi, dân ngu không tỏ tinh oan khuất được, mà quan trên cũng vì cớ chẳng thực không đích xác mà bỏ qua, thành ra tấn kịch bóc lột trong thôn quê cứ diễn ra luôn. Bản báo mới tiếp được bài tại cáo về chuyện bán dân tư lợi dưới nầy, thực trạng rõ ràng, đủ làm chứng cho trăm ngàn chuyện khác:

Ở làng An-hòa, tổng An-hòa, phủ Tam kỳ, năm 1929, hương bộ Phạm Hoàng có kiện chánh tổng Nguyễn-Phiên tại Tỉnh Tòa về chuyện thâu 140$00 xâu tư ích làng An-hòa đắp làm nhà Bang-tá ở làng Bàn-thạch; về thâu 20$00 tư ích đắp mua cây để làm cầu ở làng Phú-xuân mà nhà không thấy làm, cây đá không thấy mua, số bạc 160$00 kia tiêu đi đâu mất. Từ đó lại đây chưa thấy quan trên xử ra thế nào.

Năm nay tổng An-hòa lại quan Phủ xin tư ích để làm trường học. Quan cho phép, làng sẽ mua cây đã sẵn sàng mà chưa làm kịp, thì chánh tổng Nguyễn-Phiên và phó tổng Huỳnh Quảng cho tây phu về bắt lý trưởng Phạm-Thuần phải lo chạy cho chánh phó tổng 20$00 (có giấy đính

(Xem qua trang 8 cột 2)

Việc thế giới

(Tiếp theo trang nhất)

có khuyên các đại biểu ấy tránh xa những tin tức sai lầm về thái độ nước Pháp, và phản nàn về mối ác cảm của họ: sinh Madrid đối với nước Pháp. Thủ tướng nói: « Tôi được biết rằng tôi đến thăm kinh đô Madrid [thành mới có cuộc vận động xấu xa đối với nước Pháp. Tôi không lấy làm đều, nhưng tôi mới được biết rằng người ta cho chúng tôi là ham thích chiến tranh lắm: những truyền đơn giản trên các tường vách là một cái chứng cớ rõ ràng. Tôi xin hỏi các ngài các ngài nghĩ thế nào?». Viên chủ bút báo *Et Libéral* trả lời: « Ở đây, người ta tiếc rằng nước Pháp không chịu xét sửa lại những lời nước vì không thay đổi gì về vấn đề trách nhiệm chiến tranh ». Thủ tướng nhảy dựng dậy, trả lời: « Nước Pháp không thể thay đổi gì hết, vì ấy là những việc thuộc về lịch sử. Tôi tự hỏi nguyên nhân cuộc vận động phản nước Pháp là vì đâu, mà tôi chắc là nó chỉ ở trong những nước không muốn tái bình, cả về mặt tinh thần, cả về mặt hình thức ». Thủ tướng lại nói: « Chúng còn muốn gì nữa? Cái áo sơ-mi (chemise) của chúng tôi chăng? Nếu chúng muốn thì cứ đến mà lấy, không khi nào chúng tôi bằng lòng đem dưa cho ai ».

Madrid, 3 Nov. (H. d.)— Trước khi từ giã Madrid, thủ Herriot và tổng trưởng Lao động Dalimier đến nhà thủ tướng Azana ký 3 bản hiệp định tinh chất xã hội.

Tổng-trưởng ngoại giao Tây-ban-nha, Zulueta tuyên bố với báo giới rằng lời tướng Herriot có cắt nghĩa cho ông ta nghe bản chương trình của nước Pháp về vấn đề tài binh. Ông nói: « Tôi rất trông rằng đại biểu Tây-ban-nha ở Genève, đến kỳ hội nghị Tài binh, sẽ chuẩn y ý kiến của tôi, vì ý kiến của tôi cũng như ý kiến của ông Herriot chú trọng về một vấn đề quốc tế quan hệ.

Nếu như những tin tức trong các giới Pháp mà đúng thì sự đi viếng nước Tây-ban-nha của Thủ tướng Herriot không có kết quả gì cả; nếu có thì chỉ được một lời hứa hòng lòng của nước Tây ban nha nói sẽ hưởng ứng Pháp về vấn đề Âu châu hòa bình.

Báo Pháp bàn về chuyện thủ tướng Herriot sang Tây-ban-nha cho rằng sẽ làm cho hai nước thân thiện nhau về mặt kinh tế và ở Genève.

Báo Tây-ban-nha cũng một luận điệu ấy. Báo ý thì thận trọng không nói mục đích của cuộc thăm viếng ấy, chỉ nói qua là một việc sẽ có ảnh hưởng lớn về mặt chính trị.

Báo Đức thì nói: Dân Á-rập ở trên núi Atlas thường hay gây chiến với quân lính Pháp rồi sang trú ở đất Tây-ban-nha. Vì thế cho nên Thủ tướng Herriot phải sang điều đình với Tây-ban nha để trừ bọn dân nguy hiểm ấy. Nếu Tây-ban-nha không thuận theo điều yêu cầu của Pháp nghĩa là không thuận để cho linh lệ đương Pháp đuổi theo dân giặc kia trong địa phận Tây-ban-nha, thì Pháp sẽ liệu cách mà xử trí riêng với dân ấy. Hàng như Tây-ban-nha thuận như thế thì Pháp sẽ để cho Tây-ban nha hưởng quyền lợi ở Tanger, nhưng việc nầy còn phải bàn định với Ý và Anh nữa.

. . . . . .

TRUNG HOA

2 Nov. — Quân Lưu-vân-Xây bị quân Lưu Tường đánh thua, lui về phía Tây, vậy Lachow

— Vì có Tổng trưởng chiến Ho Tsay Chong đương giữa điều đình nên Khu phục Cử và Lưu trấn Hiếu đã đình chiến.

2 Nov. — Dân làng Kiangwan, ở về phía Bắc Thượng hải vì bị thiệt hại nhiều trong lúc Trung Nhật xung đột, xin tiền nên nhà cửa lại, nhưng thời lâu quá không thấy được, nên kéo nhau đến vậy sở cảnh sát Kiangwan, đánh những người ở trong, đập cửa kính. Cảnh binh đẹp được.

MÃN-CHÂU

2 Nov. — Khi có lính cự Ngạo cam (Kirby mã 120 đến bắt và mua xét K-4c bị bắt giam ở Mãn-châu lý được ba vì cung Nhật Ngạo chiếu hôm thứ ba

Trung-kỳ nhân-dân đại biểu viện

Kỳ Hội-đồng thường niên năm 1932

BIÊN BẢN

Ngày 3 Septembre 1932

(Buổi sáng)

(Tiếp theo)

Ông Laurent. — Ấy là một món tiền trả lại cho nhà nộp thuế (dégrèvements) vì năm ngoái kinh tế khủng hoảng. Tuy vậy chớ số tiền đã định trong tờ giao ước không thay đổi — trước số tiền đầu giá bao nhiêu thì bây giờ cứ bấy nhiêu — Số tiền trừ giảm trong ngân sách là để phòng trong năm nhà binh trưng có xin bớt thuế, vì trả hết thuế không nổi hiện nay. Chính phủ đương bắt nhà binh trưng trả cho đủ số tiền trong tờ giao ước, nếu không thì Chính phủ phải bỏ tờ giao ước ấy đi.

Ông Nguyễn-thành-Hưng. — Năm ngoái có giảm cho nhà trưng yến sào một số bạc to lắm.

Ông Laurent. — Tôi giảm chắc rằng không có, vậy ông Nguyễn-thành-Hưng có bằng cớ gì không? Năm ngoái giảm có 5.000$, nhưng giảm ấy nhà nước cũng là cực chẳng đã mới cho.

Ông Phạm-văn-Quảng — Giảm như thế là không đúng với thể lệ đấu giá.

Thầy phán Tiêu đọc ngân sách.

Ông Viện trưởng. — Tiền thu về bán nhật trình và bút mực cho các tỉnh là sao, tôi không hiểu.

Ông Laurent. — Đó là những nhật trình tạp chí về việc thuốc và bút mực của các nhà thương hàng tỉnh dùng. Lúc trước thì những đồ vật ấy, các tỉnh tự mua lấy, nay muốn cho tiện lợi, nhà nước mua chung cho cả, rồi phát riêng cho từng tỉnh, tỉnh nào trả tiền tỉnh nấy. Làm như vậy không những là tiện lợi mà thôi, mà lại có ích về đường học vấn nữa các viên y sĩ cần phải khảo cứu một thứ sách in nhau, cách này là một cách của Chính phủ mới bày.

Ông Viện-Trưởng — Nhân tiện nói về nhật trình và tạp chí tôi xin nói cho quan lớn biết rằng nhân dân lấy làm phàn nàn về sự nhà nước bắt các làng và các nhà khá phải mua nhật trình Nhà nước. Nếu nhà nước lấy nhật trình làm cơ quan cổ động cho dân thì nên phát cho không thì phải hơn.

Ông Nguyễn-thành-Hưng. — Nhà nước không nên để cho các quan phủ huyện phát nhật trình cho các làng, hãy để cho các làng tự do mà mua. Việc chúng tôi xin nhà nước chú ý về việc ấy, vì dân kêu lắm.

Ông Viện trưởng. — Ở Thanh, các phủ huyện hay bắt khai các nhà giàu và bắt các làng phải theo định số mà áp mua nhật trình nhiều ít, đó là nhật trình Thanh-Nghệ-Tịnh.

Ông Gauthier. — Làm như vậy thì thường thấy luôn, khi nào góp tiền quyên cũng vậy. Dân sự chưa được vẫn minh lắm! Các thôn xã chưa hiểu sự ích lợi của nhật báo.

Ông Nguyễn-thành-Hưng. — Chẳng phải các làng phải mua báo mà thôi, mà các làng lại phải mua một số báo nhất định, vậy là tuồng ép dân phải mua và không mua thì không được.

(Còn nữa)

典 詞 越 漢

HÁN-VIỆT TỪ-ĐIỂN

Tác-giả: ĐÀO-DUY-ANH

6.000 chữ đơn — 40.000 lời (từ ngữ)

giải thích bằng quốc-văn, và có chú thêm Pháp-văn

Được Phủ Khâm sứ Trung-kỳ, Phủ Thống-sứ Bắc-kỳ, Trường Viễn-đông Bác-cổ nhận mua.

Trọn bộ 2 quyển — Định giá 7$00

Trước tháng Décembre 1932 thì bán theo đặc-giá chỉ có 5$50 thôi — Ở xa xin thêm 0$50.

Những người thay mặt để bán Hán-Việt Từ-điển ở miền Nam là:

HÀN-LÂM Phan-thiết

HỒ-HỮU-NHÃ, 42, Amiral Courbet Saigon

Thơ và tiền gởi về: ĐÀO DUY-ANH 27, Gia-long Huế.

AI DÙNG KHÔNG KHỎI?

THUỐC LÝ « NĂM-SAO »

XIN HOÀN TIỀN LẠI!

Thuốc nầy của VECSIOUNINE chế nhà thuốc NGŨ-TINH DƯỢC-PHÒNG chế, chuyên trị: bịnh kiết-lỵ, đại-tiện đi vật, chất như óc cá, gan lợn, ra toàn huyết, hoặc đi ra trắng, đỏ, đen, hôi thối khó chịu, chỉ dùng thuốc «LỴ NĂM SAO», nhẹ một hai vo, nặng lắm chỉ dùng đến 6 vo là khỏi hẳn, mỗi vo 0$30. Nếu dể lâu hoặc dùng lầm chất thuốc có thuốc phiện thì sẽ biến chứng cảm - khẩu-lỵ, ngộ-sáo-lỵ, thì rất khó trị. (người nghèo không tiền dùng nước, bản hiệu biếu không lấy tiền)

Bịnh nầy thường mắc vào khoảng cuối hạ sang thu, xin hỏi tại Tổng-Đại-Thụ nhà thuốc « NĂM-SAO » tức là

SINH-HUY

44, Maréchal Foch, 44

VINH

Khắp các tỉnh của nhiều đại-lý

Nhà Thương Riêng

TÔN-THẠNH-GIAN

ĐÔNG-PHÁP Y-SĨ

Phòng khám bịnh, nhà dưỡng bịnh và hộ-sinh. Tại

Tourane và Tam-kỳ

Các Ngài đều rõ!

Thuốc Bắc-tùng và thuốc Vạn-bảo của Hải-Ngọc-Đường đều là hiệu nghiệm

Sách dạy của trai, gái

NAM-NỮ BÍ-MẬT CHỈ-NAM

(Tục Bảo-Quốc-Chúng)

Nguyễn an Nhân và Lê-trúc-Hiên soạn

Có đủ hình vẽ rõ các cơ-thể quan-hệ về sinh-dục

CÓ KÈM CÁC BÀI THUỐC ĐỂ CHỮA:

Các bịnh lậu, Tiêm-la, bạch-đới và hồi-thận cố-tinh, Dương-bình, Di-tinh, Cấm-tịt, an thai v. v.

Sách soạn đã đã rao hàng trong hai năm nay giờ mới in ra. Vì sách chỉ nghĩa rất rõ về cách Vệ sinh trong việc khuê-phòng là một cần cấp bạn nam nữ thanh niên. Có nhiều hình vẽ những cơ thể trọng yếu về việc đó. Sách nầy tác giả theo sự học vấn và sự kinh nghiệm về y khoa mà soạn ra, mục đích cốt mong cho đồng nòi mạnh giống và trừ bớt những bịnh nầy nơi trong nam hoa bầu ấy.

Các bạn nam nữ thanh niên hoặc đã thành hôn, hoặc gần đến tuổi thành hôn. Ai muốn cho con nầy con nái đông đúc và mạnh khỏe. Ai muốn cho ái tình của vợ chồng mình thường được mặn mà. Ai muốn cho thân thể khỏi bị hại nỗi sự tình dục. Ai muốn giữ vẹn trong việc giao cấu. Ai muốn cho tự mình không mắc phải những thói dâm-ô, nên đọc sách nầy.

Nhất là những cha mẹ có con nếp sớm đến tuổi lớn khôn, không tiếp dạy bảo những việc tế-mạt, nên mua sách nầy cho đọc. Hoặc trai gái đến tuổi lớn khôn. Giá 0$30 (kể cả tiền cước 0$07) gởi sinh-hóa giao-ngân là 0$45. Mua buôn (ít) mua lẻ xin mandat chỉ để cho nhà xuất-bản như vậy:

NHẬT-NAM THƯ QUÁN DƯỢC-PHÒNG

Số nhà 26 Phố Hàng Bông Đệm Hanoi

(Mua buôn có trừ hoa-hồng nhà lữ, gởi ít tiền trước)

CHUYỆN

VIỄN-ĐỆ CHẾT

1· — Nếu Viễn-Đệ bị rủi ro mà đau, không làm việc cho sở Khuynh-Diệp được, thời cứ mỗi tuần nhật hội Á-Mỹ-«Bảo-Thọ»-Công-Ty phải trả cho sở Khuynh-Diệp 200$00. Trả như vậy trong 52 tuần nhật.

2· — Nếu đã 52 tuần nhật mà Viễn-Đệ còn đau, thời về mỗi năm sau hội Á-Mỹ-«Bảo-Thọ»-Công-Ty phải trả cho sở Khuynh-Diệp mỗi năm 4.0 0$00. Trả như vậy trong 10 năm.

3· — Nếu vì rủi ro mà Viễn-Đệ hư một tay, hay một chân, hay một con mắt, thời hội Á-Mỹ-«Bảo-Thọ»-Công-Ty phải trả cho hiệu Khuynh-Diệp số bạc 20.000$00.

4· — Nếu vì rủi ro mà Viễn-Đệ hư 2 tay, 2 chân, 2 mắt, hoặc một tay hay một chân với một con mắt, thời hội Bảo-Hiểm phải trả cho hiệu Khuynh-Diệp 40.000$00.

5· — Còn rủi ro mà Viễn-Đệ chết, thời hội đền 40.000$00.

Vậy là Viễn-Đệ có chết hay gặp việc rủi ro chi, hiệu Khuynh-Diệp cũng có thể dùng số tiền đền bồi của công-ty Bảo-Hiểm để thuê người thay thế, làm việc cho sở Khuynh-Diệp càng ngày càng mở mang thêm.

Á-Mỹ-«Bảo-Thọ»-Công-Ty

Hội BẢO-HIỂM *Lớn*

có Chính-Phủ Toàn-Quyền Đông-Pháp kiểm-soát

ĐẠI-LÝ:

VIỄN-ĐỆ chủ hiệu KHUYNH-DIỆP (Huế)

Giây-nói: 87 *Giây-thép tắt:* Viende Hue

Ai gởi thơ hỏi thể lệ, xin nói luôn cho biết ngày sanh tháng đẻ của mình để hiệu Viễn-Đệ kê rõ ràng cho mỗi người một bản riêng về các số tiền mình phải nộp theo các thể cách góp hội.

Sữa NESTLÉ hiệu CON CHIM

Sức khỏe của trẻ nhỏ

Hỏi xin không mất tiền một quyển sách dạy cách nuôi trẻ bằng tiếng quốc ngữ của Bác-sĩ Vidal soạn ra hiệu sữa NESTLÉ, phố Paul-Bert, số 55 Haiphong.

SÁCH TẶNG

Bản báo có nhận được 25 quyển sách giáo khoa của ông Lê-Thước gởi tặng, sách dương dạy ở các trường mà ai cũng nên học. Ông Lê-Thước trước làm professeur ở trường Đại học Hanoi nay làm chủ hiệu buôn Nam-đồng-lợi Thanh-hóa.

Bản báo xin có lời cảm ơn. T.D.

THUỐC BÁCH-ỨNG
của
Hải-Ngọc-Đường
海上堂百應丸

Thuốc này chữa huyết tích, đờm tích, sốt rét mà tích, ăn mà tích, hoặc ăn nước lạ (nước độc, rừ vàng da, nề nóng, tứ dương, hoặc tay chân mỏi mệt, ăn uống không tiêu, hoặc trong bụng có cục mà hay đau, hoặc đau bụng đầm ra bông, hoặc da bụng dày. Chữa cả đàn bà tích kinh sinh bệnh, sinh đẻ rồi phát nề.

Người ít vận động mà uống thuốc này thì bổ lý vị, tiêu đờm và ăn ngon cơm. Xa gần đều nhen tiền hiệu.

Mỗi ve giá 0$25 – Mỏ bao giá 0$15

Bán tại :

Thanh-hóa : M. Di-tong, 71, Phố lớn *Nam-định* : Hiệu Tương-hưng bán thuốc bắc *Bái thượng* : M. Tuất Bán phở *Vinh* : M. Vinh-hưng-Tường phố Marmet *Huế* : M. Vinh-Tường, 49, phố Gia-long *Tourane* : Mme Chánh-ký, phố Quảng-nam *Faifo* : M. Trần-as-Như hiệu Vinh-hưng-Tường *Quảng-ngãi* : M. Quảng-hòa-Tế công-ty ở Cửa-tây và ở Phú-nhơn *Sông cầu* : Hiệu Nghĩa-lợi ở Đình-phong *Nha-trang* : Hưng-Tường thư-quán duyên phòng *Phanri* : M. Nguyễn-Vệ ở Chợ Mới *Sông mao* : M. Loan Triêm, chef de Brigade *Phan thiết* : Hiệu Bình-Giang, 2, phố Đồng khánh *Saigon* : Mme Nguyễn Bảnh, 30, Amiral Garnier *Chợlớn* : M. Ng vân-Dương à Binhtây, C.hodươc *Camau* : M. Nguyễn-văn-tinyan, maison Tamky *Phanrang(Lâm)* : M. Đông-xuân-Ủy, cai de laverie mine B.rihodesie *Vientiane (Lào)* : Cart M. Lưu-trần Tiết, Sec Trésor Việt-kiều Thakhek : Hiệu Hưng-thông phố Việt-lợi

Mua buôn xin tính giá riêng và không phải chịu tiền cước.

Nhận nạng theo cách lãnh-hóa giao-ngân (Contre remboursement).

Thư hoặc mandat gửi cho :

Ông NGUYỄN-HUY-CỬ
Tá-tài, làng Hoằng-nghĩa, phủ Hoằng hóa (Annam) Thanh-hóa

CÁCH TRỪ BỆNH HO

Quí ngài có bệnh ho xin chớ để lâu, khó trị. Các chứng ho như là : ho phong, ho gió, ho nóng, ho cảm, cảm mà ho máu, ho thâm, ho khạc ra máu, ho cho đến đổi, khang tiếng. Xin quí ngài hãy nhớ mua cho được THUỐC HO (Bác-Bửu) dùng trong mười phút đồng hồ thì thấy hạ đàm hết ngứa cổ, trong mình rất dễ chịu nội ngày thì hết ho. Hiệu thuốc này có cầu chứng tại tòa và khắp cả Đông Pháp có hơn 150 nhà đại lý bán. Tôi dám bảo kiết nếu dùng thuốc ho này mà không hết ho, tôi xin trả tiền lại. Trừ bệnh ho lao, thì thuốc này làm bởi chớ tuyệt không dùng. Sự hay của thuốc nói không cùng, qui ngài dùng rồi mới rõ lời tôi là đúng với sự thật. Nhiều người ho sáu bảy tháng dùng thuốc này hết bệnh.

Ở Trung-kỳ có bán mấy chỗ kể dưới đây :

Ở Phanthiet : Đồng-xuân-Ủy Cai de la laverie B. R. M.

Ở Langphubang : Dương-quang-Luyện, commerçant.

Ở Vientiane : Bùi-văn-Nhờ commerçant.

Ở Muốn có bán nơi M. Đào-duy-Anh (Quan-Hải) rue Gia-long.

HUẾ (Citadelle) : Mỹ-tri-Phát maison Thuận-Lương

FAIFO : Bazar Hồng-Lợi 168 Pont Japonais

TOURANE : Nguyễn-hữu-Tinh commerçant

PHANRANG : Hoành-sơn-Trấn 16 Maréchal Joffre

QUANGNGAI : Madame Phạm-Hồi commerçante

NHATRANG : Nhà thuốc Hưng-Lương thư-quán

QUANGTRI : Châu-nguyên-An chez Hiền-Long hiệu

PHANTHIẾT : Lê-xuân-Hương commerçant rue Gia-long

PHANTHIẾT : Bazar Minh-Nguyệt, rue Gia-long près du pont

PHANTHIẾT : Bazar Minh-Giang, 2 Rue Đồng-Khánh

Mua sỉ ba bảng 20% sở phí tải chịu, do nơi

NGUYỄN-VĂN-PHỐ
Boîte Postale n° 63 -:- Saigon

(Còn cần thêm nhiều đại-lý Giá 0$14

Kìa ! ! Kìa ! !

Nhân dịp lễ «Toussaint» Tiệm Bombay mới «Au Bon Marché» 115 rue Paul-Bert Huế, bán đại hạ giá các thứ hàng tơ lụa đủ các nước. Hàng mới, kiểu lạ lại thiệt tân thời xin mời quý khách ghé qua sẽ rõ. *Các chi điểm :*

HUẾ — HANOI — HAIPHONG

HIỆN-TÌNH THẾ-GIỚI

NHỮNG NGỌN LỬA CHIẾN-TRANH

Hồi xưa chiến tranh chỉ do ý riêng một người : nhà vua. Nhà vua muốn thân trương uy quyền mình ra nước ngoài, muốn mỗi năm nước ngoài đem đồ vật đến dâng cho mình, thì xuất binh đi đánh lấy đánh đông. Đó các lời hòa ước xưa ra mà xem, thì trận chiến tranh nào cũng bất ngoại cái mục đích nhỏ nhen ấy. Đã tự ý riêng một người, lại vì một cái mục đích không cần thiết cho lắm, thì như muốn tránh cũng còn có thể tránh được. Đến như ngày nay, thiệt quyền trong một nước có phải tự như nhà vua đâu, nó ở trong tay phái tư bản kia. Mà đối với tư bản chủ nghĩa, chiến tranh là một việc cần phải có, bởi vì trong bất kỳ nước nào, chủ nghĩa ấy cũng dựa vào hai điều sau nầy mới sống được : một, mở rộng thị trường ra mãi mãi ; một, nuôi luôn luôn lấy quốc gia chủ nghĩa. Nếu vì dân số trong nước quá ít, hoặc vì tài chính hẹp hòi, cái quốc gia chủ nghĩa ấy không thể biểu thị ra về mặt chính trị, thì nó lại biểu thị ra về mặt kinh tế, bằng chính sách bảo hộ mậu dịch, nghĩa là đánh thuế nhập cảng thật cao, hay là hạn chế số hàng hóa ngoại quốc nhập cảng. Cuộc kinh tế chiến tranh là cái «tựa» của cuộc chiến tranh kia, hễ có cuộc kinh tế chiến tranh thì làm sao, theo sau nó, cũng có cuộc chiến tranh kia.

Vậy là dưới chế độ tư bản, không làm sao mà tránh cái nạn chiến tranh được. Ông Jaurès nói : «Chế độ tư bản ấm sự chiến tranh trong lòng nó, cũng như chòm mây ấm cái sét» (Le capitalisme porte dans son sein la guerre, comme le nuage la foudre), thì là chí lý. Thế mà còn có nhiều người chăm bẩm tín nơi sự hòa bình, quả là họ không thấy xa hơn chót núi của họ !

Đó là nói về mặt lý thuyết, đến như xét qua hiện tình thế giới ngày nay thì thấy cuộc chiến tranh sau nầy lại rõ rệt hơn nữa, mà cái thuyết hòa bình càng lòi cái chỗ «không chơn đứng» thêm.

Hiện tình thế giới ra thế nào ?

Mãn-châu đã lập thành dân quốc. Một dân quốc mà lại do một vị phế đế là Phổ-Nghi cầm đầu, kỳ quái thay ! Nhưng ở đây chẳng phải để nói đến chuyện kỳ quái đó, cũng không phải để nói cho tường tận vấn đề Mãn châu từ khi mới phát sinh đến nay, chỉ vạch sơ qua những việc đã xảy ra mà tìm những ngòi lửa chiến tranh còn ẩn núp ở trong mà thôi.

Ngày 15 Septembre, người ta công bố tờ hiệp ước Nhật-Mãn. Trong tờ hiệp ước ấy có hai khoản quan trọng : 1) Mãn-châu quốc phải thừa nhận và đảm bảo quyền lợi của Nhật và kiều dân Nhật ở Mãn châu ; 2) hai nước phải nhận rằng có sự nguy hiểm gì cho đất nước nầy tức là cả cho đất nước kia và hiệp sức mà giữ cuộc trị an chung ; Nhật được quyền đưa binh lính đến đất Mãn châu theo số cần phải có. Chỉ hai khoản ấy cũng đủ tỏ rằng Nhật đã cai trị được Mãn-châu rồi : quân đội Mãn châu đã thành quân đội của Nhật, các tổng trưởng chính phủ Mãn-châu chẳng qua làn ống thông ngôn thư ký của các viên cố vấn Nhật.

Các nước có quyền bảo thủ bị, thì Nhật trả lời rằng công chuyện mình làm ở Mãn châu cũng như công chuyện Anh làm ở Ai-cập, Pháp làm ở Tunisie và Maroc... Còn cái Hội Vạn Quốc kia, thì thái độ ương hèn thôi hết chỗ nói. Hồi mới xảy ra vụ xung đột, Hội nhóm lại tìm cách điều đình. Trước Hội, đại biểu Nhật hứa lui binh, lui dân không thấy, lại thấy dồn thêm 15.000 quân lính, mà sau lên đến 100.000 ; và trong một tháng (Septembre 1931), trước chiếm Phụng-thiên, lần lần các thành phố ở Nam-Mãn, rồi chiếm trọn Mãn-châu. Khi ấy Hội mới phái một ủy ban sang điều ra. Điều tra trong mấy tháng trời, làm được tờ trình. Tờ trình ấy công bố ra thì bị Nhật bác từ đầu cai cuối, không chừa một mảy may, lại còn tuyên bố giữ thái độ, không thay đổi chính sách nữa là khác... Hội từ khi mới thành lập đến nay xét xử biết bao nhiêu việc : nào bồi thường, nào tài binh v. v.... mà đã thấy xong được việc nào chưa ? huống chi trong việc nầy Nhật tỏ thái độ cường ngạnh đến thế ! Thật không có thể tin nơi Hội mà giải quyết được vấn đề Mãn châu chút nào.

Hội Vạn Quốc không giải quyết được vấn đề Mãn-châu, nghĩa là không thể làm cho Nhật trả lãnh thổ của Trung-hoa lại cho Trung-hoa, thì tự Trung-hoa có thể lấy lại được lãnh thổ của mình chăng ? Cũng phi phỏng lắm. Mấy bác to đầu bên ấy, nói cái sách «gà nhà bôi mặt đá nhau» thì họ giỏi trò trời, còn nói đến ngoại xâm thì bác nào cũng như bác nấy, có ai dám lò đầu ra đâu. Khi người Nhật mới đưa binh sang đánh, đánh Phụng-thiên, đánh Nam-kinh, đánh luôn đến Thượng hải, mà họ cũng vẫn còn ôm cái chủ nghĩa bất đề kháng, chỉ giựa vào lương tri Hội Vạn Quốc. Ừ, khi ấy giựa nơi Hội Vạn quốc cũng còn có thể cho là được đi, chớ nay thái độ ương hèn của Hội ấy đã trơn trượn ra trước mắt, thế mà họ cũng chẳng tự lo lấy ; trong chính phủ Trung-ương thì bác nầy kình với bác kia, thay thay đổi đổi, từ chức xuất dương Tưởng-giới-Thạch và Uông-tinh-Vệ ; ngoài các tỉnh thì các quân tướng kéo binh đánh bậy với nhau : Hàn-phục-Cừ với Lưu-trấn-Niên, Lưu-Tương với Lưu-văn-Huy, lại theo tin sau cùng thì Tưởng-giới-Thạch còn sắp đánh Hàn phục Cừ nữa.

Thế thì Nhật nắm chặt Mãn châu trong tay. Mà Nhật nắm Mãn châu thì thấy phát sinh ra hai ngòi lửa chiến tranh : Nhật Mỹ và Nhật Nga.

Tình hình kinh tế Nhật bản đương phải bước khó khăn. Gạo còn sắp đánh Hàn phục Cừ nữa.

Thế thì Nhật nắm chặt Mãn châu trong tay. Mà Nhật nắm Mãn châu thì thấy phát sinh ra hai ngòi lửa chiến tranh : Nhật Mỹ và Nhật Nga.

Tình hình kinh tế Nhật bản đương phải bước khó khăn. Gạo

NÊN DÙNG TRÀ

NỘI-HÓA

Ai người yêu nước
Muốn đồng bào tiến bước văn minh
Nhất tâm yêu lấy nghệ mình
Đừng nên đem giọ rẻ khinh bàng nhà.

Chè khoa học của ta chế được
Đủ vị mùi : xanh nước đượm hương
Uống xong khỏe thân nhuận tràng
Vừa ngon vừa bổ hai đàng vẹn hai.

Đủ các hạng *Tiên-mai, Tinh-thái Ướp sen, nhài, Chân-thái Thiên-hương* Đều là chè *Hiệu Đồng-Lương* Mười năm nghiên cứu tinh tường chế ra

Người ta nên uống chè ta
Nghĩ điều quyền lợi xét xa trong lòng
Phải chăng nòi giống Lạc-Hồng.

ĐỒNG-LƯƠNG
125, Phố Hàng-Bông
HANOI

Có bán ở Hiệu
VĨNH-THÀNH
Thêu, dán, đối, trướng
số 69 Phố Gia-long Huế

CÓ BỆNH NÊN CHỮA NGAY, KẺO SINH RA KINH NIÊN CỔ TẬT :

Vì thời tiết khí hậu, vì ăn uống không hợp vệ sinh, vì làm việc mệt nhọc, thức khuya, gắng sức ... nên sanh cảm, ốm đau luôn ... Vậy, muốn chóng khỏi mạnh khỏi tốt, mau tiến tới bệnh thì các Ngài nên uống Tiên-Tửu ; chỉ theo mùa thu là giờ trở đó ở đây này, rất linh nghiệm thần diệu. Lại pha với rượu nhẹ-rất) lâu năm rất quý, rất thơm ngon, uống không say, thiệt thứ Bổ-Dưỡng phế thận, nam, nữ, trẻ, già, khỏe người, giải cảm ; thì uống không hay bằng bổ thuốc. Người Annam không ai là không biết, không dùng Tiên-Tửu, ngon và tốt, dư khỏe, mau tiến tới, ... đến tiện trong, mới. — Nếu có lao tâm, lao lực, suy, bổ hình-thần, đêm nằm đau lưng, gối, phải, dạ dày, ruột, đau ngực, đau bụng kinh niên, kiết, lỵ, đi lỏng kinh, lỵ ngã, đau thấp, đi mộng tinh, ngủ nước, thương hàn, phá, bàng, hư thận, đau lưng, nhức gân xương, buồn mửa hay chóng, tiểu tiện vàng đục, nhiệt lỏa, khát nước, nóng nắc, lở chốc đau mắt lâu năm, trong nhọt, Mề kinh niên, mọc giang mai, đau bế bạch đới, tiểu tiện khó, bụng dầy, mụn nhọt, ban sởi, ở dưới bị mạnh đau, gầy còm, ho, sốt, đờm, nên nhức mỏi mệt, đau lưng, tiểu tiện vàng đục v. v. mau khỏi mạnh ; v. v. ... chuyên dùng Tiên-Tửu, chóng khỏi có công. Các bệnh trên này mới trầm trọng, lâu năm, nên dùng Tiên-Tửu, nên dùng cao Thuốc với kinh nghiệm của Bổ-Dưỡng thì rượi khỏi hẳn, mau quyết chắc khỏi, là không thuốc nào thần diệu kinh nghiệm bằng. Còn các bệnh phong hàn, ho lao, đau bụng kinh niên, giang mai, lậu kinh niên, đi mộng tinh, bí tiểu, nên quảng, đau lưng bạch đới v. v. dùng Bổ-Dưỡng mới có thuốc chuyên trị rất thần diệu. Trăm người dùng, khỏi cả trăm, mà phải đồng bào gởi thư về khen ngợi không xiết, nên tạm coi 4 lá thư sau này thì rõ :

1. — Thưa Ngài. Vợ tôi mắc bệnh Bạch đới và kinh bế, các lương mỗi chứng Khởi Nước, lại nên uống phải uống hơn hai chục bình nước chè ; đã mấy năm nay, dùng thuốc tây nhiều thứ mà không khỏi, may mới dùng hết 6 chai Tiên-Tửu, đã trở khỏi hẳn, nên mạnh hơn lúc trẻ. Vậy Ngài lại gởi thêm 12 chai nữa tiện cho tôi ở xa mua Tiên-Tửu nữa ; ở đồng ý chai. M. Bùi-chí-Trung, commerçant à la Plantation D. D. par Phanrang Ninh Thuận (Annam). — 2. — Hàng trong Thuốc và Tiên-Tửu, người nhà tôi nhờ uống thuốc bệnh tương kinh, nước khác mạnh hơn hết ; vậy ngài lại gởi cho tôi 6 chai Tiên-Tửu nữa. Quan Huyện Nguyễn-xuân-Quang, commerçant à Bangkok (Indochine) à Cayambre. — 3. — ... Thứ mắc bệnh Bạch-đới, lại kiêm thêm Bon bung kinh niên, đau ngực, đau lưng, đi tiểu vàng đục, nay dùng Tiên-Tửu, nó chẳng đã khỏi hẳn phải, duy buổi sớm, sáu hợp uống chai thứ, và nay đã được, ngủ được, khỏi hẳn. Vậy ngài gởi ngay cho tôi thêm 10 chai nữa, tôi dùng hết lần trước ở chai Tiên-Tửu ấy đi dùng hai thuốc đã mang khỏi rồi nhé. M. Đặng-văn-Thọ ancien secrétaire D. P. Secrétariat de Quartier à Thai binh. — 4. — ... bệnh Di mộng tinh, đau người và Lão kinh niên của tôi, nó ở nhờ nay nhờ hợp thuốc mới có hiệu, nay dùng Tiên-Tửu, thấy mau khỏi hẳn, vậy ngài cho tôi xin mua hộ trước 4 chai Tiên-Tửu nữa và 12 chai hợp Thuốc nữa. M. Trần-văn-Hà Commerçant mais à Hanoi. — Cước phí, gửi Thuốc và Tiên-Tửu, Bổ-Dưỡng mạnh hết, mua hợp càng nhiều thêm, càng mạnh lợi, đi một chuyến mà được hai ba chuyến lợi, thêm đau tính vậy.

Mỗi chai 1$00 — Mỗi hợp 3$00 — ĐẠI LÃO ĐƯỜNG 72 rue Médicaments à Hanoi

NẾU CÓ LUÔN TRONG NHÀ
效神丹十
Thập-linh-đơn thần hiệu

VĨNH-HƯNG-TƯỜNG VINH (Annam) Marque déposée

Thuốc này là thuốc gia truyền kinh nghiệm lâu năm, rất thần hiệu.

CHỦ-TRỊ : Bất cứ nam phụ lão ấu, bốn mùa cảm mạo, nóng lạnh, nhức đầu, đau bụng sinh bụng trúng phong trúng đàm ho hen nghẹt mũi, các loại mửa lạ, mình mẩy ê ẩm. Thấy thì ấn vào, xanh đỏ mé, đầy đa bụng, ăn không ngon ngủ không yên. Thật là một thứ thuốc hiếm có ở đời.

một gói 0$10 một lọ 6 liều = 0$30 *Bán tại các chi điểm :*

VĨNH-HƯNG-TƯỜNG — VINH — HATINH — DONGHOI — ĐỒNG-HỚI — HUẾ — FAIFOO

Đâu là CÓI PHÚC ?

TRIẾT-HỌC TIỂU-THUYẾT

Tác-giả : C. Flammarion — *Giang-Hạ dịch-thuật*

Số 65

Ông Đại-nhi-lan bấy giờ cảm động đến tột bực, như là một chiếc thuyền đương cơn giông tố, hai cái gì muốn trái bẻn nhau đương xâu xé ông. Nhưng cái hình dung gầy điều kia thoắng như ở tiên sa xuống để làm người cứu khổ tâm của ông. Mắt nàng Minh-tinh thì nghiêng vào trong vai ông, ở trong bàng tài-nhưng cái mắt của ông thì ở người sang.

Ông bảo :

— Nàng hãy đặt hai bàn tay trên tay tôi và ngó thẳng vào tôi đây.

Sau khi đã đặt hai bàn tay nàng rồi tay nhà Cư-sĩ, và ngó vào mắt nhà Cư-sĩ thì nàng Minh-tinh lại trở lại trong giấc ngủ thôi miên. Mấy giọt nước mắt của nàng đương chảy cũng ngừng lại, như tuồng bị đình lại trên mấy cái lông nheo.

Ông lại bảo :

— Hãy về lại phòng nàng, và nằm trên ghế dài nghỉ một lát. Khi đồng hồ trên vách đã mười hai giờ, hãy thức giấy. Lúc bấy giờ hãy lại giường mà ngủ. Đi đi !

Dứt lời thì nàng hóa ra như một cái tượng đá và vẫn đứng y theo các mệnh lịnh đã truyền. Khi về phòng nàng nằm trên ghế dài, cũng đến 12 giờ thì nàng thức giấy, và tưởng là mình đã chiêm bao mộng mị. Bàng mắt trông vẫn chải rạng phòng nàng.

Nàng mơ màng thấy lại các đều vừa qua mà trong lúc ấy tâm hồn nàng cũng chưa thật định tỉnh. Nhưng như tuồng có một cái mảnh lực vô hình sai khiến nàng bèn đi lại chỗ giường và ngủ như mọi bữa.

Còn nhà Cư sĩ khi ở trên đài thiên văn trông thấy nàng Minh-tinh chầm rãi bước xuống cái con đường núi, như là một cái bóng, thì cũng phải sa hai hàng lụy mà sụt sùi, tự nói :

«Ta phải có can đảm, phải cho mạnh ! cái chỗ ta ở đây đã được nàng đến ban phép lành. Sự hạnh phúc sẽ thắng đứa đau đớn. Nàng yêu ta, vậy chúng ta sẽ hẹn nhau ở đấng Chúa tể Kia ! trời cao với vời kia, hãy chứng minh cho cái lòng ái-tình của ta ơi !

Ông đứng một lúc, rồi cũng muốn chạy theo mà bắt nàng trở lại. Nhưng ông giằn lòng mà nói :

«Không, chân-lý phải cho trong sạch.

Rồi ông ngó lên trời mà nói :

«Cũng là nàng không phải là một người phàm tục chăng ?»

Cách ít giờ sau, chuyến tàu đi Ba-lê có chở ba chữ châu nàng Minh-tinh. Về đến Ba-lê thì nàng vừa thọ bệnh lại.

XVII

«Do đường cao thượng mà đến chỗ cao thượng»

Thân thể mỏi mệt, tinh thần ủ liệt, nàng Minh-tinh chỉ biết có cái tình là mối dây quan hệ ở đời, là cái của báu độc nhứt. Nàng đã thấy đành sang nhưng nàng lại thấy mình phải vào trong tối tăm. Thầy thuốc cũng không thể nhận ra bệnh gì, chỉ bảo nàng đừng nên nằm mãi, và tìm cách bỏ cho nàng ngoạn du lại vì nàng càng ngày càng gầy. Nhưng nàng không chịu thuốc. Nàng cho cái gì cũng là nặng nề một nhọc cả. Cũng như một đóa hoa đã phai, sức nàng rã rời gầy, và rất ghét các cuộc vui ; nàng vẫn ở trong phòng không chịu ra, thỉnh thoảng chỉ tiếp một người chị em bạn, và đối với nàng Xô-xin là bạn thiết của nàng, ngày nay nàng cũng không là bạn làm sự.

Nhưng nàng Xô-xin là một người bạn rất tận tâm với nàng, thường nàng hết sức vỗ vẫn đến lui thăm viếng nàng, tìm cách làm cho nàng khuây lãng cái mối tư tưởng khổ. Nhưng bao nhiêu công phu của nàng Xô-xin đều hoài cả ! Thấy vậy nàng bèn quyết chí dùng đủ phương mà công kích ngay vào cái ái tình của bạn, mà nàng cho là vô nghĩa lý và tội lỗi. Một ngày kia, nhân một đều nói của bạn, mà nàng Xô-xin đoán rằng bạn sẽ bỏ nhà mà trốn đi, có lẽ trốn đi đến ở với người gửu kia. Nàng bèn hết sức cảm động, phải khóc. Nàng can bạn mà rằng.

— Thật ta không còn hiểu được nữa. Hằng nào người ta bảo rằng con gái là điên cũng phải. Sao bạn lại lựa chọn người để mến kia ? Như vậy mà bạn bảo người ta phục bạn sao được ? Bạn là một người mà chỉ phải gặt đầu một cái là được làm bà quận, bà bá, làm đến bà hoàng hậu lịch sự nhứt trên thế giới, thế mà bạn đâu chẳng gì lại ái tình với một người như vậy !

Xô-xin chưa biết đâu, vì Xô-xin chưa hề biết ái tình như ta.

Ái tình là sự mù, người cuồn phải lười tình là người đã dại cả hai mắt. Đều đó ai cũng biết như vậy. Nhưng nó còn hại hơn sự thế mà nữa. Nó sẽ làm cho bạn trở nên người đàn bà khốn nạn nhứt ở cái đời, mà một đời bạn sẽ hối hận. Bạn mà muốn sự khốn khổ, chớ sự giàu sang, sao ?

— Rồi sao nữa ?

— Phải, sự khốn khổ. Bạn chưa hề tưởng tượng đến sự khốn khổ là gì. Trước hết bạn sẽ bỏ người giữ vườn kia, thì không có đẩy tớ, vì anh ta có sự hay không cũng vậy đó, anh ta có săn sóc cho bạn đâu. Rồi bạn sẽ đi nằm tầy mà đó, ha, cái bàn tay trong ngực trắng ngà như vậy, mà bạn sẽ ôm cứng vào nơi cạnh trách mềm sao ?

— Sao kỳ (không ?

— Còn làm chuyện hèn khác nữa, như rửa chén bát, thôi giặt !

(Xô sanh tiếp)

là vật ăn chính của người Nhật mà mùa lúa hai năm liền tiếp lại bị mất gần hết. Tơ lụa là nhánh công nghiệp trọng yếu của Nhật thì lại bán không chạy, ế ẩm rất nhiều. Ngân sách thiếu hụt đã lắm mà số tiền chi phí về việc chiếm đất Mãn châu lại còn làm cho mỗi tháng thiếu thêm đến trên dưới một trăm triệu phật lăng nữa. Còn bên kia, nước Mỹ cũng đương quẩy cuồn trong cuộc kinh tế khủng hoảng. Về mặt tài chính, chính phủ Hoa thịnh đốn đã thi hành phương pháp tăng giá thì phiếu lên mà cũng không bổ cứu được chút nào. Hiện chỉ trông cậy nơi đường thương mãi mà gượng dậy. Đã trông cậy nơi đường thương mãi, thì tự nhiên phải chú trọng về Trung quốc trước hết, vì là một thị trường lớn nhất trên thế giới. Thế mà Nhật chiếm Mãn châu, khác gì chặn đường thương mãi của Mỹ. Hãy xem ít chữ số sau này thì đủ biết : suất xuất cảng của Mỹ trong 6 tháng đầu năm 1929 là 19 triệu đô la, mà cũng khoảng ấy trong năm 1932, chỉ còn có 1 triệu.

Hai nước rõ ràng là đã xung đột nhau về mặt kinh tế. Xin nhắc lại : Đã xung đột nhau về mặt kinh tế thì tất sẽ xung đột nhau về mặt chính trị. Huống chi đã sẵn có nhiều chứng cớ về sự xung đột nhau về mặt chính trị rồi. Năm ngoái, hồi Nhật chưa chiếm trọn Mãn châu, chính phủ Hoa thịnh đốn đã gởi tờ sang cảnh cáo chính phủ Đông kinh. Ngày 7 Janvier năm nay, lại đưa tờ sang nhắc lại hiệp ước 9 nước (1922) và hiệp ước Kellog (1928) nữa. Bên dồn thân. Aout, khi chính phủ Đông kinh tuyên bố thừa nhận Mãn châu quốc (thừa nhận đây, chắc ai cũng hiểu nghĩa là gì !), Quốc vụ khanh Stimson và Thống lĩnh Hoover chỉ trích chính sách của Nhật một lần nữa..... Hiện nay, bao nhiêu tàu chiến của Mỹ đều đỗ bốt trên mặt Thái bình dương. Một việc ấy đủ

. . . . . .

. không cần phải dài lời làm chi, để chỗ mà nói về cuộc Nhật Nga.

Cuộc Nga Nhật

. Hãy nhìn kỹ vào địa đồ : Mãn châu nằm ngay ở giữa hai xứ thuộc Nga xô viết là Tây bá lợi á (Sibérie) và Vladivostok. Từ Triều tiên, đế quốc Nhật nhảy sang Mãn châu, thì biết dân đế quốc Nhật không từ Mãn châu mà nhảy sang Tây bá lợi á và Vladivostok...! Vladivostok là một hải khẩu lớn rất lợi hại, còn Tây bá lợi á đến Baikal lại còn rộng hơn Mãn châu, đi đâu mấy lại không được, thế thì tài chi đế quốc Nhật lại không làm le.

Ai đã để ý xem xét thời cuộc Viễn đông một cách kỹ càng thì không còn nghi ngại gì chỗ ấy nữa. Hồi tháng Mai năm nay, sau khi thủ tướng Inoukai bị ám sát, đảng quân nhân đã tỏ ý muốn hiệp tác với bọn Nga trắng mà tuyên chiến ngay với Nga. Trong khoảng ấy, một nhà ngoại giao Nhật trả lời cho phóng viên báo *La Croix*, cơquan Thiên chúa giáo, nói rằng : « Hiện bọn Nga trắng ở Phụng-thiên và Cáp nhĩ tân..... có trên 100.000 người. Chúng ta có thể dùng thế lực của bọn ấy mà lập một nước Tây bá lợi á phản cộng...., rồi Transbaikal e ra ngoài quyền cai trị của Nga, và phân rẽ nước Nga...». Chỉ một lời nói ấy cũng đủ tỏ rõ cái tâm lý của Nhật. Lại trong khoảng sau đây, nhân quân thổ phỉ quấy rối, mà mỗi ngày mỗi thấy tin ở Đông kinh đưa ra nói quân ấy có dính liếu với Nga. Ai có thể bảo đó không phải là cách Nhật dọn đường để đi đến một trận chiến tranh với Nga ?

Có người sẽ theo những tin tức sau cùng nói về hiệp ước bất xâm phạm Nga Nhật mà cho lời dự đoán trên là ngoa. Vậy cần phải có thêm vài lời giải qua. Những tin tức ấy chưa rõ có thật định xác không, nếu như đích xác cũng còn là việc dự định, chưa phải là đã thành tựu rồi. Mà nói cho cùng lý, dẫu cho là thành tựu rồi đi nữa, cũng chưa chắc là Nhật Nga thân thiện thật.

Vì sao ? Từ khi tờ trình của Ủy ban điều tra Lytton công bố ra, những nước phản đối Nhật là về số nhiều. Vì thế Nhật sợ nỗi thế cô nên tìm cách thân thiện với Nga để cho Nga cũng thừa nhận Mãn-châu quốc như mình.. Thế là việc ký hiệp ước ấy Nhật cũng có để cái dã tâm ở trong. Cứ lấy chuyện trước mà suy chuyện sau : Nhật đã không kể gì đến hiệp ước 9 nước, hiệp ước Kellog kia, thì hiệp ước Nga Nhật nầy có gì đủ chứng Nga Nhật thân thiện ? Cái « xỗ lá » là thuốc ngọt ẩn vàng trong việc ngoại giao của các nước từ bốn ngày nay : hễ nào xem đứng cùng với nước khác có lợi thì vào đứng chung, mà khi nào xem chừng đứng riêng ra có lợi thì lại rẽ riêng ra. Xin nói lại một câu : xét việc thế giới ngày nay, chớ có tin vội mấy tờ hiệp ước mà lầm to.

(Còn nữa)

Nam-Sơn

Việc trong nước

(Tiếp theo trang 2)

theo sau), giao tây phu đem về. Cách vài tháng lại tới lý trưởng hỏi 20$00 nữa. Lý trưởng nói đã xin quan số tự ích để làm trường, không có tiền đưa cho hai thầy. Chánh phó tổng giận về sự mượn tiền không được, một mặt thì bẩm giản với quan Phủ rằng lý trưởng làng An-hòa ăn bớt xâu tư ích mà không làm trường ! Quan bắt lý trưởng giam ; còn một mặt thì phái tây phu về bắt xâu, quở nọi đủ cách, lương mục Trần-Giáo lật đật đem 19 tên dân xâu dẫn lên cho chánh phó tổng. Xét gì ? bọn dân về nói rằng trưởng làm xâu ở đâu, lại ra 2 thầy bắt làm mướn cho bọn chợ Bàn-Thạch, như chẻ lạt, đánh tranh, đánh đất v. v., mỗi ngày 0$20 mà số tiền ấy cũng không được lãnh.

Chánh phó tổng ăn tiền tư ích dân như vậy mà trở nói làng bàn dân không làm trường thành lý trưởng bị giam ! Sau khi làng bẩm rõ đầu đuôi thì quan mới tha lý trưởng về ...

Tờ Chánh Phó tổng đòi 30$00, xin đính theo đây :

Dịch

Ngày 8 tháng 6 năm Bảo-đại thứ 7.

« Tờ trình với lý trưởng An-hòa liệu giáp : Ngày trước bản tổng đã giáp mặt nói với nhau về khoản ấy. Nay nhà có việc cần cấp, nhờ ông lý nghĩ đến tình riêng (?), sẵn lòng liệu giáp số bạc cho được ba chục đồng (30$00), giao tên tây phu nhận về kịp dùng. Khoản bạc ấy sẽ hội thân chiết tính, tổng lý ta đồng hưởng lợi quyền chung (?) ấy là một việc giúp đỡ to vậy. »

Chánh phó tổng thơ trưởng

A. M. Lý trưởng

Theo bản sao chữ Hán của trị bộ Phạm Hoàng làng An-hòa :

保大壹年陸月初八日
萬福許與安和里長勒料, 日
前本總己經面喫還欵, 在家
用登事新伊里台全及私情
助心加料銀數, 要得至拾元,
交國夫認回及用. 其這欵另
會收招併總里全享料權. 是
亦大助云云. 在編, 右詳 安和
社里長范純台兄矣, 總內正
副總會訂.

承抄依知總范煊字記.

L. T. S. — Xem chuyện trên thì cái lối bắn xâu tư ích trong tổng lý, bọn công nhiên thi hành mà không chút kiêng nể Chánh phó tổng đã thế, mà mấy bác lý bào cũng chẳng sạch sẻ gì (chịu tiền cho chánh phó tổng thì lý bào cũng có phần lợi, xem câu « đồng hưởng quyền lợi » thì rõ). Câu chuyện làm cầu và làm trường, đều là nêu cái tên bắn ngoài đấy thôi, chứng cớ là trong chuyện tổng An-hòa với chánh phó tổng kia, chánh phủ có lẽ nào bỏ qua hay sao ?

Một đều oan khổ

Tên tôi là Diệp-thị-Chuyên ở Bến ván phủ Tam-kỳ, nhờ ơn quí báo đăng cho đều oan khổ sau này :

Tôi hiện sinh được ba đứa con, rán nhịn ăn nhịn mặc cho đi học. Chỉ có mình Dương-Chước là con lớn, năm 1921 đậu sơ học, nhà nước bổ làm trợ giáo phủ Diên khánh, tỉnh Khánh hòa, sau dời ra Ninh-hòa.

Khi còn nhỏ lo cho đi học, lớn lo cưới vợ. Đến năm 1929 vợ chồng nó không thuận nhau, một phen để bỏ, rồi nó trở vào dạy. Sau nghỉ dạy xin làm sở muối, nó lại cưới vợ ở tại đó, tôi tốn đã nhiều lắm rồi. Vợ chồng nó đã có sản nghiệp riêng hiện ở Ninh hòa, ai cũng biết cả. Phần tôi cái cảnh canh tân trăng xế bầm hút với mấy trẻ thơ ở nhà. Nào có ngờ đâu ! đến năm 1927 nó lại bị một việc nghiệp rồi lay núi, làm cho tôi phải rồn óc rụng mình ! Sản nghiệp của vợ chồng nó nhà nước tịch lấy hết ! Nhưng tưởng nó có nhà riêng thì không can gì đến cha mẹ nữa. Hay đâu, bao nhiêu gia sản tôi cũng bị tịch ! Lại cũng trong năm ấy quan trên chia gia tài tôi làm năm phần, mỗi phần được 90$00, quan trên day lấy một phần của Dương C. ước sức nộp cho quan. Thật là oan quá ! Mong quan trên xét cho.

Diệp thị Chuyên ký

BÌNH ĐỊNH

Cũng lãnh chẳng sao ?

Trận bão vừa qua, nói qua cái thảm trạng của là dân nghèo có đợi hột gạo ci ăn thiệt không thể tả được !

Tội nghiệp khi chở đến 1 bao gạo thì mỗi người chỉ lãnh được 1/3 lon sữa bò ! vì một bao ấy mà phải cho cả 3,4 làng.

Thảm trạng như vậy, mà có kẻ đã dư ăn dư mặc cũng xeo vào để dạng bị nạn mà bòn bớt của họ mới để tên cho ! Tại xem mụ Thị Y. và vợ ông T. C. ở làng Tra quang (Phù Mỹ) cổi kiềng vàng bông tai vàng để làm kiểu ấy ; lại vợ thầy giáo .. dương sắm xây nhà ngói mà cũng lãnh cứu !

Đó là kể sơ cho biết, chứ làm sao kể ra hết được số người vô liêm sỉ ấy ! Nhà nước ra ơn giúp dân bị nạn, nên xem xét cho kỹ mặt người mà lật mặt nạ họ ra.

Đành rành có

Thuốc xán

Xơ mít một liều 1$20 trừ tuyệt bệnh xán.

Thuốc cai nha phiến

Bỏ rất êm đềm, tam kỳ bất tiếng, ai muốn khỏi nghiện, gửi thư cho biết : 1°) Hút ngày mấy bữa ?
2°) Mỗi bữa mấy phân ?
3°) Xái ăn mấy lượt ?

Nguyên sử lòa thương hạng thông phán

TRẦN-ĐỨC-CẢNH

57 — phố Đình-Tân — 57

TONKIN — NAM-ĐỊNH

NGẬM MỘT HƯỜN

VALDA

TRONG MIỆNG

Thì Khỏi đau đớc giọng, Khan cổ, Khỏi nóng lạnh, sổ mũi, và lại Không ho.

Có nghẹt mũi, ho nhiều, mà ngậm được thuốc ấy thì cũng bết liền.

— Ấy là —

một thứ thuốc thần hiệu lắm ĐỂ MÀ TRỊ

các chứng bịnh ho lao và tức ngực.

THUỐC HƯỜN VALDA

có bán cùng trong các tiệm thuốc

Có mua thì nhớ coi trên nắp hộp có hiệu chữ

VALDA

MỚI THIỆT PHẢI

BÁN NHÀ

Tôi tên là Trần-đình-Hiền ở tại chợ Bến-Ngự, số nhà 21, đường Phủ-Cam (Huế) có 1 cái phố ngói hai tầng, ở bên nhà có đèn điện, phía sau, ở bên hữu, có 1 cái nhà bếp, bên tả, có 1 cái phòng tắm rửa và 1 cái nhà xí. Khi trước tôi làm giá là 2.000$, nhưng bây giờ, tôi định bán, xin quí ngài nào muốn mua quá bước đến xem và thương lượng.

CÙNG CÁC NHÀ CÓ XE HƠI

Hãng STACA xin bá cáo cùng quí khách biết rằng bổn hãng mới mua lại sở SAGA tại Djiring và Dalat.

Tại hãng chánh ở Tourane và các hãng nhánh ở các nơi đều có bán đủ đồ phụ tùng xe hơi ; mỗi hãng đều có thợ chuyên môn về nghề sửa xe và có một người tây quảng đốc, xin quí khách chiếu cố, chúng tôi rất thâm tạ.

Hãng chúng tôi có lãnh làm Đại-lý bán xe hơi hiệu CITROEN khắp cả xứ Trung kỳ.

Đánh giây thép : STACA

Huế
Tourane
Quinhon
Nhatrang
Djiring
Dalat

Société des Transports Automobiles du Centre-Annam
(*S. T. A. C. A.*)

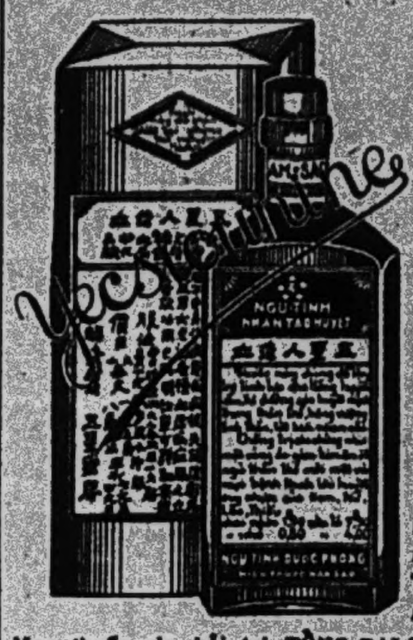

NGU-TINH

Nhân - Tạo - Huyết

của lương-y YECSIOUNINE

Chuyên-trị :

TINH-THẦN LAO-TỔN

KHÍ-HUYẾT GIẢM-SUY

Có tinh chất đặc biệt là sát được trùng độc ẩn núp trong máu, nhất là trùng lậu, giang mai nhập cốt. Và trẻ con sài ghẻ.

Thuốc này đã được nổi tiếng là một món thuốc Bổ-Huyết Sát-Trùng rất hay. Và đã phân chất tại phòng Thí-nghiệm Đông-dương tại HANOI ngày 15 AVRIL 1932.

Mua thuốc xin hỏi tại TỔNG-ĐẠI-THỤ của nhà thuốc NĂM-SAO :

SINH-HUY
44 — *Maréchal Foch* — 44
VINH

Là nhà bán thuốc SỐT RÉT, NGÃ NƯỚC, nhãn « NĂM SAO » rất thần hiệu.
Mỗi gói 0$15

BẮC-NINH

Bệnh quý đã có thuốc tiên ! !

Nếu ai mắc LẬU, hay TIM-LA, sự LẬU nhập CỐT nghĩa là khắt rất bí trong người nhọc mệt thêm nồng nước thì nóng nẻ mủ, hay trong thịt nó buồn như kiến, hay cắn cái một cái, nam đã nổi mụn ! vì các vi-trùng GONOCOQUE nó ẩn vào trong xương, trong màng, hễ trở giời thì như vậy, bệnh nầy rất nguy hiểm và chuyền nhiễm, nếu để cho lâu Bà thì người ấy mang bệnh đau GIÀ-CON (Hérédo) khi hơi tuyệt bệnh, bằng huyết v. v, thì nhanh để rất hèm, nếu để con thì hay bằng mắt, chín TIM-LA nhập CỐT, người khắt như trong màng trong xương của vi-trùng SPIROCHETE DE SCHAUDINN cho nên trở giời hay nguy hiểm, vì thế cho nên ta nhiều người đã rồi, để ra bỏ ra bọt, để con thân mất mẹ, thuốc chữa khó, khi đã quá nặng, vì cái mọc nầy nó chuyền-nhiễm trong tự lúc thai, nên mắc bệnh không tìm được thuốc thần hiệu nầy thì các mọc ấy nó chuyền nhiễm nang mấy mươi đời, nam nữ mang đến chung vô số v. v. vì thế nhiều người thử không có bệnh nai nem mắc thì trong có vi-trùng TIM-LA, còn nam bệnh SỜ LOZE (Chancre-mou, bệnh nầy nó cũng có vi trùng BACILLE DE DUCREY, cũng vi-trùng nầy nó ẩn vào trong xương, trong màng, nó cũng nguy hiểm như TIM-LA, bệnh nầy cũng có nhiều người hại đến thân thể, vậy các ngài mắc phải các bệnh nầy đã nặng, nay bệnh nhẹ CÓT mấy mươi năm, hay một mảo phải, thì lập tức dùng ngay thuốc HIỆU HOÀNG-VĂN-ÁP, số 2 phố Hàng-Bạc-ninh (Tonkin) thế nào cũng phải mau khỏi, vì rất hết nọc, người có bệnh nặng thuốc vẫn đi như thường, khỏi bao giờ không biết, thực thế vậy, nếu lần RA có mọc nặng cũng được không phải nói, thuốc LẬU, 1$00, TIM-LA 2$00, thuốc CHANCRE-MOU cũng vì bởi bệnh, HOÀNG-VĂN-ÁP Commerçant Rue droite-Longi PHAN-THIẾT, PHỤNG Tự Hàng đau Madagascar (Phố Hàng-Buồm, à HANOI gửi-VĂN-CHIỀU chez Vinh trước Hiệu commerçant của Tây à QUẢNG-NGÃI, Lao-thành-Tuy Hàng-phố Đông-ha, à Longxuyên, Annam duyên-phàng, chế-nhân Lê-ngọc-Thanh, route Cannon à Bến-Hải à Lanxiang nhưng nếu ngài muốn mua thì gửi cho một ít tiền trước nào đến hiệu gửi nhận hóa giao ngân à nhưng ai nấy muốn làm đại-lý xin viết thư về bản-hiệu.

NHÀ MÁY DỆT AN-THÀNH

Nhà máy dệt áo Pull-Over AN-THÀNH năm nay mới chế ra các kiểu Hoa (Đông) rất khéo.

Giám mong Đồng-bào số vì công nghệ nước nhà mà chiếu hàng chúng tôi, bản hiệu rất lấy làm cảm ơn vô cùng. — An-Thành

Tùy ý các ngài lựa chọn Couleurs : Rouge, Beige, Grise, Marron, Chocolat, Grise Claire. Người nhiều vẻ cam nài cũng cũng một couleur ấy cả.

Cỡ áo và quần cùng một nịt			
4 tuổi	2p.00	1	bộ
6 —	2.20	1	bộ
8 —	2.40	1	bộ

Kiểu áo này
Không có bọn — 2p00
Có hoa — 2.20
Có hoa to — 2.40

Các ngài mua buôn (sỉ) có giá riêng rất hạ. Ở riêng bản hiệu thì đẹp nhất là nhí Grise và Beige

An-Thành 87 phố hàng Đào Hanoi

Có CATALOGUE biếu các ngài ở xa

VIỆC NÊN LÀM

Ai là nhà buôn Việt-Nam, nên mua si hay là làm Đại-lý bán các thứ thuốc nam của nhà thuốc **NAM-THIÊN-ĐƯỜNG** Nam-định là nhà thuốc chuyên khảo cứu các môn thuốc nam đủ hết các thứ thuốc và các thứ dầu, đã nổi tiếng khắp cõi Đông-pháp.

Thẻ lệ rất hay,

Hoa hồng rất hậu,

Ngài nào sẵn lòng chiếu cố đến thuốc Nội-hóa để chấn hưng cho nghề thuốc nam thì cứ gởi thơ cho nhà thuốc **NAM-THIÊN-ĐƯỜNG** 137, rue Maréchal-Foch Nam-Định mà lấy chương trình và Catalogue.

PHÒNG-TÍCH ——→ Nhiều người bị mà không hiểu

Vắn dầu

« Con chim »

VŨ-ĐÌNH-TẤN
HẢI-PHÒNG

ĐẠI LÝ CÁC TỈNH TRUNG-KỲ

HUẾ
DALAT
FAIFOO
NHATRANG
PHAN-THIET
QUANG-TRI
QUANG-BINH
QUANG-NGAI
THANH-HOA
TOURANE
VINH

Ở NGOẠI-QUỐC MỚI VỀ

MŨ FEUTRE *Tchécoslovaquie*

Kiểu hợp thời, mũi rất nhã ; hàng cực tốt, giá thực rẻ. Mời nhập-cảng xin ta lần đầu. Mua mau kẻo hết. Giá 5$00 và 6$00 một cái. Mài beige và gris foncé.

PULL'OVER *Lyon*

Áo lót mùa rét, có tiếng ở Pháp, nhiều kiểu vẽ rất đẹp (dessin jacquard), có hàng toàn mùi như gris clair, beige, blanc ivoire. Có cả fermeture éclair. Giá hạ hơn mọi năm. Giá từ 3$50 đến 12$00.

Còn nhiều thứ hàng như cravate, col, noeud, béret, casquette, vân vân, và mũ feutre nhiều hạng giá từ 3$20 đến 18$00. Xin hỏi

SINH-HUY

44 Rue Maréchal Foch VINH

Nhớ Mua
BALLON
marque
SINH-HUY
VINH

SÁCH THUỐC VIỆT-NAM

do nhà nghiên-cứu khoa thuốc Việt-Nam xuất bản

trong sách rõ phép làm thuốc chữa ta, chia làm hai phần :

1°) Phần chữa bệnh, nói về phép xem bệnh, xem mạch, các nguyên các bệnh, phép trị các bệnh, có kê bài thuốc.

2°) Phần tính các vị thuốc, có kê thuốc Nam và thuốc Bắc, chữa thêm chữ hán, nói rõ cách phân biệt tính vị, tính sản, kiêng cữ, kỵ vị, phép bào chế v. v. Cả thảy 18 quyển, giá 18$00, cước gửi thêm 2$00.

Đã in xong đã có rồi. Thư và mandat gửi cho :

NGUYỄN-VĂN-DƯƠNG
TONKIN — HẢI-PHÒNG

Directeur-Gérant : HUỲNH-THÚC-KHÁNG